

Cwmbran Community Council
Cyngor Cymuned Cwmbrân

Welsh Language Scheme

Cynllun Iaith Gymraeg

Adopted by Cwmbran Community Council

at a meeting held on 18 June 2008

1. *Adopted by Cwmbran Community Council at a meeting held on 18 June 2008.*
2. *Review due To be agreed.*
3. *Document Reference 5.2*

David Collins,

Clerk to the Council

david@cwmbrian.gov.uk

tel. 01633 624154

The Council's Welsh Language Scheme was prepared under the Welsh Language Act 1993.

This Scheme received the approval of the Board under section 14 (1) of the Act on the date noted in section (b).

By signing section (a) below, the Council has agreed to conform to this Scheme and to operate in accordance with all the clauses outlined in the body of the Scheme.

(a) to be completed by the Chair of the Council

Council name: Cwmbran Community Council

Full name of Chair: Councillor Stuart W J Ashley:

Signature: (SWJ ASHLEY)

(b) to be completed by the Welsh Language Board

Date of approval: 10/10/2008 (GJ SMITH)

1. OPENING STATEMENT

The Council has adopted the principle that in the conduct of public business in Wales it will treat Welsh and English on a basis of equality. This scheme sets out how the Council will implement that principle in the provision of services to the public.

The Council recognises that members of the public can express their views and needs better in their preferred language, that enabling them to use their preferred language is a matter of good practice rather than a concession and that the denial of that right could place members of the public at a real disadvantage. The Council will therefore offer the public the right to choose which language to use in dealings with the Council.

The Council aims:

- to enable everyone who receives or uses the Council's services or contributes to the democratic process to do so through the medium of Welsh or English, according to personal choice.
- to encourage the use of the Welsh language in the community
- to encourage others to use the Welsh language in the community.

2. SERVICE PLANNING AND DELIVERY

2.1 New Policies and Initiatives

2.1.1 In devising new policies and initiatives the Council will:

- assess their linguistic effect and ensure that they are consistent with the Welsh Language Scheme.
- promote and facilitate the use of Welsh wherever possible and will move closer to implementing the principle of equality fully at every opportunity.

- consult with the Welsh Language Board in advance regarding proposals that will affect the scheme, or the scheme of any other public body. The scheme will not be altered without the Board's agreement.
- ensure that those involved in formulating policy will be aware of the Scheme, and of the Council's responsibilities under the Welsh Language Act 1993.
- ensure that the measures contained in the Scheme are applied to new policies and initiatives when they are implemented.

2.2 Standards of Quality

2.2.1. Services provided in English or Welsh will be of an equally high standard and equally prompt.

3. DEALING WITH WELSH SPEAKING PUBLIC

3.1 Written Communication

3.1.1. The Council will welcome correspondence in Welsh or English.

3.1.2. Correspondence through the medium of Welsh will not lead to any delay

3.1.3. Every correspondence received in Welsh will be answered in Welsh.

3.1.4. All correspondence following a telephone or face-to-face conversation in Welsh or a meeting where it was established that Welsh is the preferred language of the person, will be in Welsh.

3.1.5 All correspondence with a member of the public will be initiated in his/her preferred language if known.

- 3.1.6 All circular or standard letters to the public will be bilingual.
- 3.1.7 The Council will make arrangements to translate correspondence as needed in order to respond to correspondence promptly in the original language.
- 3.1.8 The Clerk of the Council will be responsible for translating correspondence.
- 3.1.9 The Council's official headed paper will include a statement in both languages making it clear that correspondence is welcome in either Welsh or English.

3.2 Telephone Calls

- 3.2.1 The Council will welcome telephone calls in Welsh or English.
- 3.2.2 If the Clerk is not bilingual, he/she will offer to arrange for a Welsh speaking Council member to return the call when a member of the public wishes to speak Welsh, or explain that the individual is welcome to continue with the call in English or send in their enquiry in written form in Welsh.

3.3 Public Meetings organised by or on behalf of the Council

[namely meetings the Council arranges with the public, for example, road diversion, improve facilities or annual general meeting. Not the Council's regular meetings where members of the public can attend and listen, but not contribute without prior invitation – see 3.4.]

- 3.3.1. Any public meeting that is held to discuss the Welsh language, Welsh medium education, Council Tax or any information regarding local elections/by-elections will be bilingual.
- 3.3.2 All publicity for public meetings will be bilingual, and will invite those attending to notify the Clerk of their language choice in advance so that appropriate translation arrangements can be made.

- 3.3.3 The Council will provide translation facilities, according to need, for public meetings arranged by or on behalf of the Council.
- 3.3.4 When the Council is aware that a member of the public wishes to speak Welsh in a public meeting that would otherwise be conducted in English, this should be respected by providing appropriate translation arrangements.
- 3.3.5 Any written materials such as leaflets or acetates that are used in public meetings about the Welsh language, Welsh medium education, Council Tax or information about local elections/by-elections will be bilingual.

3.4 Council Meetings

[namely the Council's regular meetings, which are open to the public, but where the public are not part of the meeting.]

- 3.4.1 The notice and agenda for the Council's meetings will be available bilingually on request.
- 3.4.2 A bilingual version of the minutes will be available to the public on request.
- 3.4.3 The Council will respond to requests for information in relation to the minutes, or sections of the minutes in the preferred language of the individual.

3.5 Face-to-Face Meetings with the Public

- 3.5.1 The Council will welcome meetings with the public in either Welsh or English and the Clerk will ensure that appropriate arrangements are made to enable any member of the public who wishes to discuss matters in Welsh to do so with a bilingual officer or Member of the Council. If none of the officers or elected member can speak Welsh, the Clerk will politely explain the situation and offer the individual the opportunity to discuss the matter in English or send in their enquiry in written form in Welsh.

3.6 Other Dealings with the Public

- 3.6.1 When the Council contacts the public via information technology, namely computers, website, e-mail or touch screens, this information will be available in Welsh and English for the public.

4. THE COUNCIL'S PUBLIC FACE

4.1 Corporate Identity

- 4.1.1 The Council's corporate identity will be bilingual.

4.1.2 The name and address of the Council will appear bilingually on official headed paper, fax papers and compliment slips, and any other promotional material.

4.2 Signage

[This guideline is relevant to Council office signs, if an office exists, and any external public signs.]

- 4.2.1 All new information signs or those replacing previous signs on Council property will be bilingual, as will any other public information signs for which the Council is responsible. The two languages will appear side by side, with the Welsh version appearing to the left. Where this is not practical, the Welsh version will appear first. The size, quality, legibility and prominence of text will be equal in Welsh and English.

4.3 Publishing and Printing Material

- 4.3.1 All publications aimed at the public, such as documents and explanatory material dealing with the Welsh language, Welsh medium education, Council Tax, information about local elections/by-elections and grant forms will be bilingual with both language versions forming one document. The versions will be printed side-by-side where possible to facilitate easy cross-reference, distribution and offer language choice.
- 4.3.2. If Welsh and English versions are published separately they will appear simultaneously, be distributed together and be equally accessible.
- 4.3.3. Press releases dealing with the Welsh language, Welsh medium education, Council Tax, information about local elections/by-elections and grant forms will be bilingual, and will specifically target papurau bro (monthly community papers).
- 4.3.4. All Advertising and publicity activities will be bilingual.
- 4.3.5. Council advertisements and notices dealing with the Welsh language, Welsh medium education, Council Tax, information about local elections/by-elections to be placed in the press, on notice boards or any other medium will be bilingual.
- 4.3.6 Job advertisements will appear in the English language in English publications, apart from when bilingual skills are desirable then the advert will be bilingual. Advertisements will appear in Welsh only in Welsh language publications.

4.4 Statutory and promotional functions

- 4.4.1 In the information that is sent to those intending to apply for financial assistance towards local activities, the Council will make it clear that there is need for applicants to describe how they intend to reflect the linguistic nature of the community and their audience in the activities for which they require financial support. When considering applications, the Council will ensure that applicants have appropriately reflected the linguistic nature of the community and their audience in their application.

- 4.4.2 When the Council is consulted on planning applications, the Council will encourage applicants to erect bilingual signs in locations such as offices, businesses and shops and supermarkets by referring to the linguistic nature of the area.
- 4.4.3 When the Council is consulted on the naming of streets, developments and new estates, the Council will support the use of standard or indigenous names when appropriate. The Council will ask the opinion of the Welsh Place Names Standardisation Panel in any cases of uncertainty.

4.5 Services by Other parties

- 4.5.1 Any arrangements made by the Council to use a third party to deliver services to the public on its behalf will comply with the specific requirements in the Scheme as outlined by the Council. The Council will outline which relevant measures in the Scheme the third party will have to adhere to within the tendering or contract specifications.
- 4.5.2 The Third party will need to confirm that it has complied with the relevant aspects of the Scheme by letter.

5. IMPLEMENTING AND MONITORING THE SCHEME

5.1 Staffing

- 5.1.1 When the position of Clerk to the Council becomes vacant it will be noted in the advert that bilingual skills are desirable for the post to ensure that the Council can implement the clauses contained in this Scheme.

5.2 Administrative Arrangements

- 5.2.1 This scheme has the full support of the Council.
- 5.2.2 The Clerk will be responsible for implementing the Scheme on a day-to-day basis within the Council.

5.3 The Translation Service

- 5.3.1 The Clerk will be responsible for the written translation needs of the Council, and will also be responsible for the standard of all Welsh text produced.
- 5.3.2 If the Clerk cannot complete the work within the timescale, the Council will employ an external translator.
- 5.3.3 The Clerk will be responsible for arranging simultaneous translation facilities for all the Council's needs.
- 5.3.4 When needed, this facility will be available for all public meetings arranged by or on behalf of the Council, and in any other Council meeting if that is the decision of the Council.

5.4 Monitoring

- 5.4.1 Responsibility for monitoring the Scheme will rest with the Clerk of the Council.
- 5.4.2 The Council will receive a brief annual report on implementing the Scheme that will be displayed locally (the local press, local information boards, papurau bro etc) with a copy being sent to the Welsh Language Board. Also the Council will invite local residents to offer their views on the service and how it could be improved, by placing a copy of the Report in a public place.
- 5.4.3 The Report will deal with every aspect of the Scheme.

5.4.4. The Council will welcome suggestions from the public (by letter or telephone communication) regarding improvements to any aspect of the Scheme.

5.5 Publicity

5.5.1. The Council will publicise the Scheme regularly through the local press and/or on its notice boards.

5.6 Contacting the Council

5.6.1 Any comments, complaints or suggestions regarding the Scheme should be addressed to the Clerk of the Council.

6. TIMETABLE

6.1 The Council will be expected to outline its timetable for implementing this Scheme in writing to the Welsh Language Board. The timetable will be considered as an integral part of the Welsh Language Scheme and implementation in accordance with the timetable will be compulsory.

Paratowyd Cynllun Iaith Gymraeg y Cyngor yn unol â Deddf yr Iaith Gymraeg 1993.

Derbyniodd y Cynllun gymeradwyaeth Bwrdd yr Iaith Gymraeg o dan adran 14(1) y Ddeddf ar y dyddiad a nodir yn rhan (b).

Wrth arwyddo rhan (a) isod mae'r Cyngor wedi ymrwymo i gydymffurfio â'r Cynllun hwn ac i weithredu yn unol â'r holl gymalau a amlinellir yng nghorff y Cynllun.

(a) I'w gwblhau gan Gadeirydd y Cyngor

Enw'r Cyngor: Cwmbran Community Council (Cyngor Cymuned Cwmbran)

.....

Enw llawn y Cadeirydd: Councillor Stuart W J Ashley:

.....

Llofnod :

.....

(b)I'w gwblhau gan Fwrdd yr Iaith Gymraeg:

Dyddiad cymeradwyo: 10 /10/2008 (GJ SMITH) .

1. DATGANIAD AGORIADOL

Mae'r Cyngor hwn wedi mabwysiadu'r egwyddor, wrth gynnal busnes cyhoeddus yng Nghymru, y bydd yn trin y Gymraeg â'r Saesneg ar y sail eu bod yn gyfartal. Mae'r cynllun hwn yn nodi sut y bydd y Cyngor yn gweithredu'r egwyddor honno wrth ddarparu gwasanaethau i'r cyhoedd.

Mae'r Cyngor yn cydnabod y gall aelodau'r cyhoedd fynegi eu barn a'u anghenion yn well yn eu dewis iaith, mai mater o arfer da yn hytrach na goddefgarwch yw eu galluogi i ddefnyddio'u dewis iaith ac y gall gwadu'r hawl i ddefnyddio eu dewis iaith eu rhoi mewn sefyllfa o anfantais. Bydd y Cyngor felly yn cynnig i'r cyhoedd yr hawl i ddewis pa iaith i'w ddefnyddio wrth ymdrin ag ef.

Nod y Cyngor yw:

- galluogi pawb sydd yn defnyddio gwasanaeth neu drafod gyda'r Cyngor neu'n cyfrannu at y broses ddemocrataidd i wneud hyn trwy gyfrwng y Gymraeg neu'r Saesneg yn ôl dewis personol yr unigolyn.
- hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn y gymuned.
- annog eraill i hyrwyddo a defnyddio'r Gymraeg yn y gymuned.

2. CYNLLUNIO A CHYFLWYNO GWASANAETHAU

2.1. Polisiâu a Mentrau Newydd

2.1.1. Wrth lunio neu ystyried polisiâu a mentrau newydd, bydd y Cyngor yn:

- asesu eu heffaith ieithyddol gan ofalu eu bod yn gyson â'r Cynllun Iaith.
- hyrwyddo a hwyluso defnyddio'r Gymraeg pryd bynnag y bydd hynny'n bosibl, ac yn symud yn nes at weithredu'r egwyddor o gydraddoldeb yn llawn bob cyfle a ddaw.

- ymgynghori â Bwrdd yr Iaith Gymraeg ymlaen llaw ynglŷn ag unrhyw fwriad fyddai'n effeithio ar y Cynllun hwn, neu Gynllun unrhyw gorff cyhoeddus arall. Ni newidir y Cynllun hwn heb gytundeb y Bwrdd ymlaen llaw.
- sicrhau bod y sawl sydd yn ymwneud â llunio polisiau yn ymwybodol o'r Cynllun ac o gyfrifoldebau'r Cyngor o dan Deddf yr Iaith Gymraeg 1993.
- sicrhau y bydd mesurau yn y Cynllun yn cael eu gweithredu wrth roi polisiau a mentrau newydd ar waith.

2.2. Safonau Ansawdd

- 2.2.1. Bydd y Cyngor yn darparu gwasanaeth o'r un safon uchel ac yr un mor brydlon yn y ddwy iaith.

3. YMDRIN Â'R CYHOEDD SYDD YN SIARAD CYMRAEG

3.1 Gohebu Ysgrifenedig

- 3.1.1. Bydd y Cyngor yn croesawu gohebiaeth yn y Gymraeg neu'r Saesneg.
- 3.1.2. Ni fydd ateb gohebiaeth trwy gyfrwng y Gymraeg yn achosi oedi.
- 3.1.3. Os derbynnir gohebiaeth yn y Gymraeg caiff ei ateb yn y Gymraeg.
- 3.1.4. Bydd gohebiaeth yn dilyn sgwrs ffôn neu sgwrs wyneb yn wyneb neu gyfarfod lle sefydlwyd mai'r Gymraeg yw dewis iaith person yn Gymraeg.
- 3.1.5. Dechreuir pob gohebiaeth ag aelod o'r cyhoedd yn ei dewis/ddewis iaith lle bo hynny'n hysbys.
- 3.1.6. Bydd pob cylchlythyr a llythyr safonol i'r cyhoedd yn ddwyieithog.

- 3.1.7. Bydd y Cyngor yn gwneud trefniadau i gyfieithu gohebiaeth yn ôl yr angen er mwyn ateb llythyrau yn brydlon yn yr iaith wreiddiol.
- 3.1.8. Clerc y Cyngor fydd yn gyfrifol am drefnu cyfieithu gohebiaeth.
- 3.1.9 Bydd papur pennawd swyddogol y Cyngor yn cynnwys datganiadau yn y ddwy iaith yn ei gwneud hi'n glir y croesewir gohebiaeth yn y Gymraeg neu'r Saesneg.

3.2 Cyfathrebu dros y Ffôn

- 3.2.1 Bydd y Cyngor yn croesawu galwadau ffôn yn y Gymraeg neu'r Saesneg.
- 3.2.2 Os nad yw Clerc yn ddwyieithog bydd yn cynnig trefnu fod aelod dwyieithog o'r Cyngor yn dychwelyd galwad pan fo aelod o'r cyhoedd yn dymuno siarad Cymraeg, neu'n esbonio bod croeso i'r unigolyn barhau gyda'r alwad yn Saesneg neu anfon yr ymholiad yn Gymraeg trwy lythyr.

3.3 Cyfarfodydd Cyhoeddus a drefnir gan neu ar ran y Cyngor

[sef cyfarfodydd y mae'r Cyngor yn eu trefnu gyda'r cyhoedd e.e. dargyfeirio ffordd, gwella cyfleusterau neu gyfarfod cyffredinol blynyddol. Nid cyfarfodydd rheolaidd y Cyngor lle gall y cyhoedd fynychu a gwrandao, ond nid cyfrannu heb wahoddiad ymlaen llaw – gweler 3.4.]

- 3.3.1 Bydd unrhyw gyfarfod cyhoeddus a gynullir i drafod y Gymraeg, addysg Gymraeg, treth y Cyngor neu wybodaeth am etholiad/isetholiad lleol yn ddwyieithog.
- 3.3.2 Bydd pob hysbysrwydd am gyfarfod cyhoeddus o'r fath yn ddwyieithog, ac yn gwahodd mynychwyr i hysbysu'r Clerc ymlaen llaw o'u dewis iaith er mwyn gallu gwneud trefniadau cyfieithu priodol.
- 3.3.3 Bydd y Cyngor yn darparu offer cyfieithu, yn ôl y galw, mewn cyfarfod cyhoeddus a drefnir gan neu ar ran y Cyngor.

- 3.3.4 Pan fo'n hysbys i'r Cyngor fod aelod o'r cyhoedd yn dymuno siarad Cymraeg mewn cyfarfod cyhoeddus fyddai fel arall yn uniaith Saesneg, dylid parchu hynny trwy wneud y trefniadau cyfieithu priodol.
- 3.3.5 Bydd unrhyw ddeunyddiau ysgrifenedig megis taflenni neu dryloywon sy'n cael eu defnyddio mewn cyfarfod cyhoeddus sy'n trafod y Gymraeg, addysg Gymraeg, treth y Cyngor neu wybodaeth am etholiad/isetholiad lleol yn ddwyieithog.

3.4 Cyfarfod y Cyngor

[sef cyfarfodydd rheolaidd y Cyngor, sy'n agored i'r cyhoedd, ond lle nad yw'r cyhoedd yn rhan o'r cyfarfod]

- 3.4.1 Bydd hysbysiad ac Agenda o gyfarfodydd y Cyngor ar gael yn ddwyieithog ar gais.
- 3.4.2 Bydd cofnodion dwyieithog ar gael i'r cyhoedd ar gais.
- 3.4.3 Bydd y Cyngor yn ymateb yn newis iaith unrhyw ymholwr i geisiadau am wybodaeth sydd yn deillio o'r cofnod, neu unrhyw ran o'r cofnod.

3.5 Cyfarfodydd wyneb yn wyneb gyda'r cyhoedd

- 3.5.1 Bydd y Cyngor yn croesawu cyfarfodydd gyda'r cyhoedd yn y Gymraeg neu'r Saesneg a bydd y Clerc yn gofalu fod trefniadau yn cael eu gwneud i alluogi unrhyw aelod o'r cyhoedd sydd eisiau trafod materion yn y Gymraeg i wneud hynny gyda swyddog neu aelod dwyieithog o'r Cyngor. Os nad oes swyddog nac aelod sydd yn gallu siarad Cymraeg, bydd y Clerc yn esbonio'r sefyllfa yn garedig a chynnig y cyfle i'r unigolyn drafod y mater yn Saesneg neu anfon ei ymholiad yn ysgrifenedig yn Gymraeg.

3.6 Ffyrdd eraill o gyfathrebu â'r cyhoedd

- 3.6.1 Pan fydd y Cyngor yn cysylltu â'r cyhoedd trwy offer technoleg gwybodaeth, megis cyfrifiaduron, gwefan, e-bost neu sgriniau cyffwrdd bydd yr wybodaeth yma ar gael yn y Gymraeg a'r Saesneg ar gyfer y cyhoedd.

4. WYNEB CYHOEDDUS Y CYNGOR

4.1 Hunaniaeth Gorfforaethol

- 4.1.1 Bydd delwedd gorfforaethol y Cyngor yn ddwyieithog.
- 4.1.2 Bydd enw a chyfeiriad y Cyngor yn ymddangos yn ddwyieithog ar bapur pennawd swyddogol, papur ffacs a slipiau cyfarch, ac unrhyw ddeunydd cyhoeddus arall.

4.2 Arwyddion

[Mae'r cymal hwn yn berthnasol i arwyddion swyddfa'r Cyngor, os oes swyddfa, ac unrhyw arwyddion cyhoeddus allanol.]

- 4.2.1 Bydd pob arwydd gwybodaeth a godir am y tro cyntaf neu yn lle hen arwydd ar eiddo'r Cyngor yn ddwyieithog, ac felly hefyd unrhyw arwyddion gwybodaeth gyhoeddus eraill y mae'r Cyngor yn gyfrifol amdanynt. Bydd maint, ansawdd, eglurder ac amlygrwydd y testun yn gyfartal yn y Gymraeg ac yn y Saesneg.

4.3 Cyhoeddi ac Argraffu Deunyddiau cyhoeddus

- 4.3.1 Bydd pob deunydd a anelir at y cyhoedd megis dogfennau, deunydd esboniadol sy'n ymwneud yn benodol â'r Gymraeg neu addysg Gymraeg, Treth y Cyngor, gwybodaeth am etholiad/isetholiad lleol a ffurflenni grant yn ddwyieithog gyda'r ddwy iaith yn ymddangos yn yr un ddogfen. Argraffir y ddau fersiwn ochr yn ochr lle bo'n bosibl er mwyn hwyluso croesgyfeirio, dosbarthu a chynnig dewis iaith.
- 4.3.2 Os bydd fersiynau Cymraeg a Saesneg yn cael eu cyhoeddi ar wahân, bydd y ddau fersiwn yn ymddangos ar yr un pryd, yn cael eu dosbarthu gyda'i gilydd a byddant yr un mor hawdd i'w cael.
- 4.3.3 Bydd datganiadau i'r wasg sy'n ymwneud â'r Gymraeg, addysg Gymraeg, Treth y Cyngor a gwybodaeth am etholiad/isetholiad lleol yn ddwyieithog, ac yn targedu'n benodol papurau bro lleol.
- 4.3.4 Bydd materion hysbysebu a chyhoeddusrwydd yn ddwyieithog.
- 4.3.5 Bydd hysbysebion a hysbysiadau y Cyngor, i'w gosod yn y wasg, ar hysbysfyrdau neu mewn unrhyw gyfrwng arall, sydd yn ymwneud â'r Gymraeg, addysg Gymraeg, Treth y Cyngor, a gwybodaeth am etholiad/isetholiad lleol yn ddwyieithog.
- 4.3.6 Bydd hysbysebion swyddi yn ymddangos yn Saesneg mewn cyhoeddiadau Saesneg, oni bai fod sgiliau dwyieithog yn ddymunol yna bydd yr hysbysiad yn ddwyieithog. Bydd hysbysebion yn ymddangos yn Gymraeg yn unig mewn cyhoeddiadau Cymraeg.

4.4 Swyddogaethau statudol ac hyrwyddo

- 4.4.1 Yn y manylion a roddir i'r rhai sy'n bwriadu ymgeisio am gyfraniad ariannol tuag at weithgareddau lleol, bydd y Cyngor yn gwneud yn glir fod angen i ymgeiswyr ddisgrifio sut y maent yn bwriadu adlewyrchu natur ieithyddol y gymuned a'u cynulleidfa yn y gweithgareddau y maent yn gofyn am gefnogaeth ariannol tuag atynt. Wrth bwysu a mesur ceisiadau, bydd y Cyngor yn sicrhau fod ymgeiswyr wedi adlewyrchu natur ieithyddol y gymuned a'u cynulleidfa yn briodol yn eu cais.

- 4.4.2 Pan ymgynghorir â'r Cyngor ar geisiadau cynllunio, bydd y Cyngor yn annog ymgeiswyr i godi arwyddion dwyieithog ar safleoedd megis swyddfeydd, busnesau a siopau ac archfarchnadoedd drwy gyfeirio at natur ieithyddol yr ardal.
- 4.4.3 Pan ymgynghorir â'r Cyngor ynglŷn ag enwau strydoedd, datblygiadau ac ystadau newydd bydd y Cyngor yn cefnogi defnyddio enwau safonol, neu enwau cynhenid pan fo'n briodol. Byd y Cyngor yn ceisio barn y Panel Safoni Enwau Lleoedd Cenedlaethol mewn achosion lle bo ansicrwydd.

4.5 Gwasanaethau gan Bartïon Eraill

- 4.5.1 Bydd unrhyw drefniadau a wneir gan y Cyngor i ddefnyddio trydydd bartïon i ddarparu gwasanaethau cyhoeddus ar ei ran yn cydymffurfio â gofynion penodol y Cynllun fel a amlinellwyd gan y Cyngor. Bydd y Cyngor yn nodi pa fesurau perthnasol o'r Cynllun y bydd angen i'r trydydd parti gydymffurfio â nhw yn y manylebau tendro neu gontract.
- 4.5.2 Bydd angen i'r trydydd parti gadarnhau ei fod wedi cydymffurfio gyda mesurau perthnasol o'r Cynllun trwy lythyr.

5. GWEITHREDU A MONITRO'R CYNLLUN

5.1 Staffio

- 5.1.1 Pan ddaw swydd y Clerc yn wag nodir yn yr hysbysiad y byddai cael sgiliau dwyieithog yn ddymunol er mwyn sicrhau bod y Cyngor yn gallu gweithredu holl gymalau'r Cynllun hwn.

5.2 Trefniadau Gweinyddol

- 5.2.1 Mae gan y Cynllun hwn gefnogaeth lawn y Cyngor.

5.2.2 Y Clerc fydd yn gyfrifol am weithrediad y Cynllun o ddydd i ddydd o fewn y Cyngor.

5.3 Y Gwasanaeth Cyfieithu

5.3.1 Y Clerc fydd yn gyfrifol am anghenion cyfieithu ysgrifenedig y Cyngor, a bydd hefyd yn gyfrifol am safon pob testun Cymraeg a gynhrychir.

5.3.2 Os nad yw'r Clerc yn medru cwblhau'r gwaith yn yr amser angenrheidiol, bydd y Cyngor yn cyflogi cyfieithydd allanol.

5.3.3 Y Clerc fydd yn gyfrifol am drefnu cyfleusterau cyfieithu ar y pryd ar gyfer holl anghenion y Cyngor.

5.3.4 Bydd y ddarpariaeth hon ar gael ym mhob cyfarfod cyhoeddus a drefnir gan neu ar ran y Cyngor, lle mae ei angen, a mewn unrhyw gyfarfod Cyngor arall yn ôl penderfyniad y Cyngor.

5.4 Monitro

5.4.1 Clerc y Cyngor fydd yn gyfrifol am fonitro gweithrediad y Cynllun.

5.4.2 Bydd y Cyngor yn derbyn Adroddiad blynyddol byr ar weithrediad y Cynllun, a fydd yn cael ei gyhoeddi'n lleol (y wasg leol, byrddau arddangos lleol, papur bro misol ayyb), ac anfonir copi ohono at Fwrdd yr Iaith Gymraeg. Bydd y Cyngor hefyd yn gwahodd trigolion yr ardal i gynnig eu barn am y gwasanaeth a sut y gellir ei wella, trwy gadw copi o'r Adroddiad mewn man cyhoeddus.

5.4.3 Bydd yr Adroddiad yn delio â phob agwedd o'r Cynllun iaith.

5.4.4 Bydd y Cyngor yn croesawu awgrymiadau gan y cyhoedd (trwy lythyr neu dros y ffôn) ar sut i wella unrhyw agwedd o'r Cynllun.

5.5 Cyhoeddusrwydd

- 5.5.1. Bydd y Cyngor yn rhoi cyhoeddusrwydd i'r cynllun yn rheolaidd trwy'r wasg leol ac/neu ar ei fyrddau hysbysebu.

5.6 Cysylltu â'r Cyngor

- 5.6.1. Dylid cyfeirio unrhyw sylwadau, cwynion neu awgrymiadau sy'n gysylltiedig â'r Cynllun i sylw Clerc y Cyngor.

6. AMSERLEN

- 6.1 Disgwylir i'r Cyngor amlinellu amserlen ar gyfer gweithredu'r Cynllun hwn mewn llythyr at Fwrdd yr Iaith Gymraeg. Ystyrir yr amserlen yn ran annatod o'r Cynllun Iaith a bydd gweithredu yn unol â'r amserlen yn orfodol.
-